

Mələkxanım HACIYEVA

AZƏRBAYCAN KİTABXANAÇILARI AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARINDA

Azərbaycanda yeni müstəqil dövlətin qurulması siyasi, sosial-iqtisadi və hüquqi sahələrdə olduğu kimi mədəniyyət sahəsində də ciddi və əsaslı dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Əgər yaxın keçmişdə mədəniyyətdən hər bir totalitar dövlətdə olduğu kimi hakim partiyanın siyasətini insanların şüuruna yeridən bir alət kimi istifadə olunurdusa, suveren Azərbaycan Respublikasında isə mədəniyyət siyasəti tam köklü şəkildə dəyişdirilərək, açıq demokratik cəmiyyət ideyasını təbliğ edir və fəal həyata keçirir. Məhz bunun bariz nümunəsidir ki, bu ilin fevral ayında Mədəniyyət Nazirliyi və ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin təşkili ilə Azərbaycanın altı aparıcı kitabxanasının nümayəndələri Amerika Birləşmiş Ştatlarında olmuşdur. Bu nümayəndələr arasında Mədəniyyət Nazirliyinin Mədəni Siyasət Departamentinin rəis müavini Yaşar Hüseynov, M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət kitabxanasının direktor müavini Mələk xanım Hacıyeva, Kəçərli adına Respublika Uşaq kitabxanasının direktor müavini Zahirə Dadaşova, Respublika Korlar kitabxanasının direktor müavini Şəhla Vəliyeva, Gəncə MKS-in direktoru Elmira Əliyeva və Naxçıvan Dövlət Universiteti kitabxanasının kompüter mərkəzinin direktoru Zülfüyyə Məmmədova var idi. Səfər Birləşmiş Ştatların Dövlət Departamentinin nəzdindəki Beynəlxalq Qonaqlar Proqramı çərçivəsində təşkil olunmuşdu.

Beynəlxalq qonaqlar üçün Proqram ABŞ Dövlət Departamenti-nin Təhsil və Mədəniyyət Məsələləri üzrə Bürosu nəzdində fəaliyyət göstərən Beynəlxalq Qonaqlar üzrə Şöbə tərəfindən əlaqələndirilir və idarə olunur. Bu proqram Dövlət Departamentindən qrant alan bir sıra qeyri-kommersiya təşkilatlarının (Proqramların həyata keçirilməsi üzrə agentliklər adlandırılan) və Birləşmiş Ştatların bü-

tün regionlarında yerli səviyyədə olan könüllü təşkilatların (Beynəlxalq Qonaqların İşləri üzrə Şuralar adlandırılan) köməkliyi ilə həyata keçirilir.

2000-ci ildə beynəlxalq Qonaqlar üçün Proqram öz 60 illiyini qeyd etmişdir. Hər il dünyanın hər yerindən 4400-ə qədər qonaq bu proqramda iştirak edir. Bəziləri fərdi proqramlar üzrə, digərləri isə ya bir ölkənin, ya da bir neçə regionun nümayəndələrinin iştirak etdiyi proqramlar çərçivəsində ABŞ-a gəlirlər.

Beynəlxalq Qonaqlar üçün Proqram şəxsi və peşəkar səviyyələrdə ünsiyyət yolu ilə qarşılıqlı anlaşmanı inkişaf etdirmək məqsədini güdür. Bu proqramların iştirakçıları əsasən digər dövlətlərdən olan, dövlət idarəetməsi, siyasət, kütləvi informasiya vasitələri, təhsil, iqtisadiyyat, hüquq-mühafizə və narkotik maddələrlə mübarizə, elm, ekologiya, həmkarlar ittifaqları, hüquq mühafizəsi fəaliyyəti, qadın məsələləri, həmçinin, incəsənətin idarə olunması və digər sahələrdəki məsələlərlə məşğul olan liderlər və yaxud bu sahələrdə çalışa biləcək potensial liderlərdir. Həmin iştirakçılar ABŞ-a səfərə yola düşmək məqsədilə Amerika səfirlikləri tərəfindən seçilir. İki və ya üç həftə davam edən proqramlar zamanı beynəlxalq qonaqlar Amerikanı şəxsi təcrübədə tanımaq imkanı qazanırlar.

Proqramın 60 illik tarixi böyü onun yüzlərlə iştirakçısı öz ölkələrində yüksək vəzifələrə nail olublar. Proqramın iştirakçıları arasında 186-sı keçmiş və indiki ölkə və ya hökumət başçısı, 600-dən çoxu isə nazir vəzifəsinə təyin olunublar. Keçmiş iştirakçılardan çoxu jurnalist, hökumət məmuru, müəllim, hakim, iqtisadçı, ətraf mühitin mühafizəçiləri və s. olmaqla öz ölkələrinin inkişafında əsas rol oynamış və oynamaqdadırlar.

Bu proqram çərçivəsində ABŞ-a hər il gələn 4400 qonaqlardan üçdə iki hissəsinə qədərinin məsrəfləri ABŞ hökuməti tərəfindən tam şəkildə maliyyələşdirilir. Məsrəfləri ABŞ hökuməti tərəfindən tam şəkildə ödənilən qonaqlar adətən üç həftəyə qədər davam edən proqramlarda iştirak edirlər. Qonaqların yerdə qalan üçdə bir hissəsinin məsrəfləri, yəni «könüllü» qonaqlar proqramı çərçivəsində gəlirlər ya heç maliyyələşdirilmir, ya da qismən maliyyələşdirilir.

Səfər «Meridian» mərkəzində keçirilən görüşlə başladı. Görüşdə ABŞ Dövlət Departamenti-nin təhsil və mədəniyyət əlaqələri üzrə Bürosunun xarici qonaqlar şöbəsinin mütəxəssisi xanım Naomi Feyqenbaum, «Meridian» beynəlxalq mərkəzin əməkdaşları xanım Lora Rid və Seyra Kelli Tirni iştirak edirdi.

«Meridian» beynəlxalq mərkəzi qeyri kommersiya təşkilatı olub, özəl sektordur. Mərkəz mütəxəssislərin, ideyaların mübadiləsi və eyni zamanda humanitar və incəsənət sahələri üzrə fikir və təcrübə mübadiləsi vasitəsilə beynəlxalq əlaqələrin inkişafına və yaxınlaşmasına təsir göstərir. Proqramın hazırlanması Şöbəsi ABŞ Dövlət Departamentinin qrantı əsasında fəaliyyət göstərir.

Mərkəzdə qısa tanışlıqdan və bəzi təşkilatı məsələlərdən sonra «ABŞ əhalisinin həyatında kitabxanaların və yeni informasiya texnologiyasının rolu» adlı məruzə dinlənilir. Məruzə Amerikanın Katolik Universitetinin kitabxana elmi və informasiya fakültəsinin dekanı doktor Piter Libşer tərəfindən edildi. O, həmçinin 2002-ci ildə «İnformasiya üzrə Kitabxana və Təhsil Assosiasiyasının» prezidenti olmuşdur. Eyni zamanda Vaşinqtonda fəaliyyət göstərən KAPKON kitabxana kooperativinin direktorları şurasının üzvidir. Doktor Libşer Katolik Universitetində 1999-cu ilin sentyabrından çalışır. Buna qədər o, Lonq-Aylend Universitetinin Palmerov kitabxana işi və informasiya fakültəsinin professoru olmuşdur. O, informasiya texnologiyasına, menecment və tədqiqat metodlarına dair kurslar oxuyur. Doktor Piter Libşer Palmerov kitabxana işi və informasiya fakültəsinə gəlişinə qədər Universitet və elmi-tədqiqat müəssisələrinə xidmət göstərən ilk İNTERNET kompaniyalarından olan SURANet-də çalışırdı. O, bu kompaniyada işləyərkən bu şəbəkənin informasiya mərkəzini (ilk kompüter – kitabxana) yaratmış və onun rəhbəri olmuşdur. 1993-cü ildə isə Monticello kompüter kitabxanasının yaradılması layihəsinin əsas təşkilatçılarından olmuşdur. Bu kitabxana ABŞ-ın cənub-şərqi hissəsində iqtisadi inkişafı sürətləndirmək məqsədilə təyin olunmuşdur. Hazırda bu layihəyə rəhbərliyi SOLINET kompaniyası (Cənubi kitabxana şəbəkəsi) həyata keçirir. Doktor Piter Libşer öz məruzəsində ABŞ əhalisinin həyatında kitabxanaların oynadığı roldan, yeni-yeni fəaliyyət sahələrindən söhbət açdı. Müxtəlif informasiya texnologiyasının kitabxanalarda tətbiqi məhz oxuculara göstərilən xidmətin əsaslı şəkildə dəyişməsinə və inkişafına göstərdiyi təsiri açıqladı. Onun məruzəsində dinlədiklərimizi biz sonrakı günlər Amerikanın dörd ştatında kitabxanaların fəaliyyəti ilə yaxından tanış olarkən əyani şəkildə görürdük.

Proqram federalizm məsələlərinə həsr olunmuş «Birləşmiş Ştatlarda federalizm və idarəçilikdə yerli ictimaiyyətin rolu» adlı mövzu ətrafında brifinqlə davam etdirildi. Brifinqdə Merilend Ştatu Univer-

sitetinin dövlət və siyasət fakültəsinin aspirantı cənab Piter Voysexovski tərəfindən aparılırdı.



Cənab Piter Voysexovski Merilend Ştatu Universitetinin doktoranturasında təhsilini davam etdirir. O, siyasi sahədə müqayisəli tədqiqat işi apararaq, Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələrində postsovet cəmiyyətinin məsələlərini araşdırır. Əvvəllər isə o, Ukraynada Odessa Universitetində dilçi mütəxəssis kimi fəaliyyət göstərmişdir. Son 10 il ərzində cənab Voysexovski Ukrayna və Rusiyaya Beynəlxalq yardımların göstərilməsinə dair müxtəlif proqramlarda iştirak etmişdir. Bu proqram ABŞ hökuməti və eyni zamanda məşhur şəxslər (məsələn, doktor Robert Kribl və s.) tərəfindən maliyyələşdirilmişdir. Vətəndaş azadlığı proqramı çərçivəsində təhsilini davam etdirərək, ABŞ-ın Kanzas Ştatu Universitetində dövlət idarəçiliyi sahəsində magistr dərəcəsinə almışdır.

Brifinqdə Birləşmiş Ştatların dövlət quruluşu prinsiplərindən, ABŞ Kostituisiya tarixindən, dövlət idarəçiliyində səlahiyyətlərin üfiqi bölüşdürülməsindən, qanunların işlənilməsindən və qəbul olunmasından söhbət açıldı. Söhbət əsasında bizə dövlətin idarəçiliyində və büdcənin tərtibində prezidentlə konqress arasında iş bölgüsündən məlumat verildi.

Şəhəri günü nümayəndə heyətimiz Hökumət nəşriyyatında oldu. Buradakı görüş zamanı əsasən Hökumət nəşriyyatına ekskursiya,

onun iş prinsipləri ilə əyani şəkildə tanışlıq nəzərdə tutulmuşdur. Görüşdə eyni zamanda Hökumət nəşriyyatının məlumatlarına daxil olmaq sisteminin nümayişi və depozitar kitabxanaların federal proqramı ilə tanışlıq planlaşdırılırdı.

Hökumət nəşriyyatı federal hökumət hakimiyyətinin qanunverici sahəsinin tərkib hissəsidir. Hökumət nəşriyyatına rəhbərlik edən hökumət nəşri prezident tərəfindən təyin olunub, senat tərəfindən təsdiq olunur. Hökumət nəşriyyatı Konqressin müxtəlif sənədlərinin nəşrini yerinə yetirmək üçün yaradılmışdır. Bu gün bu nəşriyyat federal hökumətin bütün idarələri üçün çap məhsullarının nəşri, cildlənməsi işi və informasiya yayılması ilə məşğuldur. Konqress və Ağ evdən başqa Hökumət nəşriyyatının xidmətlərindən təxminən 130 federal nazirlik, idarə və müəssisələr istifadə edir. Nəşriyyatda Konqressin sənədləri, əhəlinin siyahıya alınma formaları, federal normativləri və hesabatları, ABŞ-ın Federal vergi xidmətlərinin vergi formaları və s. çap olunur.

Əvvəllər Hökumət nəşriyyatında çap tipografiya üsulu ilə kağız üzərində aparılırdı və bu bütün tələbatlara cavab verirdi. Hazırda isə artıq mətbuatın elektron sisteminin inkişaf etdiyi bir şəraitdə Hökumət nəşriyyatı öz nəşrlərini bütün formatlarda, o cümlədən adi çap məhsulu, mikrofiş, SD-disklər və eyni zamanda INTERNET vasitəsilə yayır. Bu materialları Hökumət nəşriyyatının www.gpo.gov/gpoaccess ünvanlı INTERNET səhifəsində tapmaq olar. Bu INTERNET səhifəsi 1994-cü ildən yaradılmış ən yaşlı veb-saytlardan hesab olunur.

Hökumət nəşriyyatının Konqress və hökumət işləri üzrə ofisi Konqresslə kütləvi informasiya vasitələri, hökumətin digər təşkilatları, özəl sektor və geniş ictimaiyyət arasında əlaqələr yaradır. Bu ofisin direktoru hökumət nəşriyyatı ilə, bu nəşriyyatın fəaliyyəti üzrə nəzarəti həyata keçirən Mətbuat üzrə Birləşmiş komitə arasında rəsmi kontaktlar yaradır.

Daha sonra biz depozitar kitabxanaların federal proqramı (FDLP) ilə tanış olduq. Bu Amerikada ən çox tanınmış və ən böyük proqramdır. Konqressin qərarı ilə yaradılan bu proqramın əsas məqsədi Amerika xalqını hökumət informasiyaları ilə tanış etməkdən ibarətdir. Bu proqram çərçivəsində depozitar materiallar alınır, formatlaşdırılır və yayılır. Proqram eyni zamanda 50 ştatda federal depozitar kitabxanaların fəaliyyətini koordinasiya edir. Federal materialların depozitar funksiyasını yerinə yetirən ölkə üzrə 1300

kitabxana bu materiallarını öz fondunun tərkib hissəsi kimi qoruyur və geniş oxucu kütləsinə yayır.

Günortadan sonra görüş Kitabxana və informatika üzrə milli komissiyada (NCLIS) təyin olunmuşdu. Milli komissiya Prezident tərəfindən təyin olunan və senat tərəfindən təsdiq olunan 14 üzvdən ibarətdir. Görüşdə komissiyanın sədr müavini Doktor Coan Çellinor informasiya idarəçiliyi, kitabxana işi sahəsində siyasət, yerlərdə federal hökumətdən daxil olan informasiyanın keyfiyyətli istifadəsi kimi məsələlər haqqında söhbət etdi, informasiya azadlığı haqqında Qanunun əhəmiyyətini açıqladı.



Həmin gün Milli demokratiya fondunda (NED) olduq. Bu qeyri kommertiya, özəl təşkilat olub, 1983-cü ildə yaradılmışdır. Fondun yaradılmasının əsas məqsədi müxtəlif qeyri hökumət proqramlarını həyata keçirərək dünya üzrə demokratiyanın inkişafına nail olmaqdır. Fond müstəqil, heç bir partiya mənsub olmayan direktorlar şurası tərəfindən idarə olunur. Hər il fond Konqressdən dotasiya alaraq Afrika, Asiya, Mərkəzi və Şərqi Avropa, Latin Amerikası, Yaxın Şərq və MDB dövlətlərində demokratik qrupların inkişafına dair yüzlərlə qrant verir. Fond bütün ölkələrdə azadlığa doğru addımlara inanır. Sadəcə olaraq bu addımların inkişafına nail olmaq lazımdır. Fond hesab etmir ki, demokratiya Amerika və ya hansısa bir ölkənin modeli əsasında inkişaf etməlidir. Demokratiya müxtəlif siyasi mədəniyyətə malik xalqların ehtiyacları və ənənələrinə uyğun inkişaf etməlidir. Məhz bu baxımdan fond müxtəlif ölkələrin əsas demokratik hərəkatı ilə ABŞ xalqı arasında əlaqələrin inkişafına kömək edir. Görüş zamanı biz fondun 12000-dən artıq ədəbiyyatı olan ki-

tabxanası ilə də tanış olduq. Burada bir çox ölkələrdən göndərilmiş ədəbiyyat nümunələri saxlanılırdı. Lakin çox əfsuslar ki, burada Azərbaycanla bağlı ədəbiyyatla maraqlanarkən, bizə yalnız və yalnız Nardaran hadisələri haqqında şəkillər və bəzi informativ materialdan başqa heç bir ədəbiyyatı göstərə bilmədilər. Bu da Azərbaycandan kənarında onun haqqında informasiyanın nə qədər az olmasına bir daha sübut idi. Nümayəndə heyətimiz özü ilə apardığı milli ədəbiyyatımızın bəzi nümunələrini Fonda hədiyyə etdi.

Və nəhayət böyük səbirsizliklə gözlədiyimiz gün gəldi. Bu gün bizi Konqress kitabxanasında görüşlər gözləyirdi. Sözsüz ki, Konqress kitabxanasında olmaq, oranın iş təcrübəsini öyrənmək, kitabxanaçıları ilə fikir mübadiləsi aparmaq bizim kitabxanaçılarımızın illər uzununu arzularından olub. Lakin bunu yalnız Azərbaycanın müstəqilliyi dövründə mədəniyyət sahəsində beynəlxalq əlaqələri, bərabərhuquqlu əməkdaşlığı inkişaf etdirmək şəraitində həyata keçirmək mümkün olmuşdur.

Konqress kitabxanasının əsası 1800-ci ildə qoyulmuşdur. Kitabxana Konqress üçün lazım olan ədəbiyyatın alınması məqsədilə açılmışdır. Lakin sonralar müxtəlif qanunvericilik aktlar əsasında kitabxananın vəzifələri daha da genişləndirilmiş və hazırda bütün Amerika xalqına xidmət göstərir. Onun əsas vəzifəsi Konqress üçün tədqiqat və soraq xidmətləri göstərmək olsa da, digər hökumət idarələrinə xidmətlə yanaşı eyni zamanda Amerikanın Milli kitabxanası kimi geniş oxucu kütləsinə xidmət göstərməkdir. Kitabxananın direktoru senatın razılığı ilə Prezident tərəfindən təyin olunur. Kitabxana Konqress tərəfindən ayrılan vəsait hesabına fəaliyyət göstərsə də, ayrı-ayrı fondlardan və şəxsi mənbələrdən də vəsait əldə edir.

Bizim görüş Amerikanın prezidentlərindən olan Tomas Ceferson binasında təyin olunmuşdur. Bina İtalyan renessansı stilində inşa olunmuş, dünyada ən böyük və zəngin kitabxana binası hesab olunur.

1897-ci ildə tam başa çatmış bina Amerikanın 50-yə yaxın tanınmış rəssamları tərəfindən işlənmiş divar rəsm əsərləri və mozaika ilə bəzədilmişdir. Özünün gözəl heykəltəraşlıq nümunələri ilə insanı valeh edir. Vestibül ucalan mərmər sütunlar, təhsilə, biliyə və sivilizasiyanın müxtəlif aspektlərinə dair mövzuları özündə əks etdirən divar rəsm əsərləri, mozaikalar və heykəltəraşlıq nümunələri ilə bəzədilmişdir. 50 metr hündürlüyə malik əsas oxu zalı 45000-ə qə-

dər soraq kitabçalarından ibarət fonda və 250 oxucu yerinə malikdir. Maşınla oxunan kataloq mərkəzi oxuculara kompüter şəbəkəsi vasitəsilə kitabxananın avtomatlaşdırılmış kataloq sisteminə girişi təmin edir.

Bizi Afrika və Yaxın Şərq ölkələri şöbəsinin əməkdaşı İbrahim Puhadi qəbul etdi. O bizə kitabxananın tarixi, onun bu günü haqqında məlumat verdi. Hazırkı struktur və göstərilən xidmət növləri ilə tanış etdi. Bizim suallarımız əsasında kitabxananın beynəlxalq əlaqələrini açıqladı. MDB ölkələri ilə əlaqələrdən, onlarla kitab mübadiləsindən söhbət açdı. Həmçinin MDB dövlətlərindən göndərilən ədəbiyyat sərgisi ilə tanış etdi. Maraq burasında idi ki, özbəklər bu kitabxana ilə elə sıx əlaqə yaratmışdı ki, onlar burada nəinki öz ədəbiyyatlarını hətta öz milli geyimlərini də sərgiləndirməyə nail olmuşdular. Hər birimiz bu kitabxanaya apardığımız kitablarımızı hədiyyə etsək də, yenə də kitabların az gətirilməsinə heylsiləndik. Bu işin mütəşəkkil və sistemli qurulmasını arzuladıq.

Daha sonra görüş Milli kitabxananın Teyler küçəsində yerləşən Korlar və əlillər üçün xidmətlər şöbəsinə oldu.

Korlar və əlillər üçün Milli kitabxana xidməti ümumxalq kitabxana proqramı çərçivəsində korlara və əlillərə braylər şrifti və ya səsyazıları ilə pulsuz ədəbiyyat təqdim edir. Müəllif və nəşriyyat hüquqları qorunmaqla Milli kitabxana xidməti kitabları və jurnalları seçərək onları braylər şrifti ilə çap edir, eyni zamanda vallar və ya kassetlər şəklində səsləndirir. Ədəbiyyat öz oxucularına proqramda iştirak edən regional və subregional kitabxanalar şəbəkəsi vasitəsilə çatdırılır. Kitablardan və onu səsləndirmək üçün qrammofon cihazları oxuculara göndərilir və kitabxanaya qaytarmaq üçün pulsuz poçt xidmətlərindən istifadə olunur.

1931-ci ildən daha böyük nəslə əhatə edən bu proqram 1952-ci ildən görməyən uşaqlar üçün də nəzərdə tutulmuşdur. 1962-ci ildən proqrama musiqi əsərləri də əlavə edilir. 1966-cı ildən isə korlarla yanaşı adi şriftlə oxuya bilməyən zəif görən oxuculara da xidmət göstərilir. Proqram başlarkən əvvəl 19 kitabxanaya əhatə etsə də, bu gün Amerikanın 56 regional və 91 subregional kitabxanasına tətbiq olunur.

Sonrakı görüşümüz Kitab mərkəzində oldu. Kitab mərkəzi Konqress kitabxanasının Cem Medeson binasında yerləşir. Ağ mərmərlə işlənən bu bina 24 aprel 1980-ci ildə açılmışdır. Burada yerlə-

şən kitab mərkəzi əsasən əhalinin mütləsiəsinə araşdırır və ucadan oxular təşkil edir.

Səfərimiz zamanı biz həmçinin Amerikanın tarixi, sosial, iqtisadi, siyasi, mədəni və təhsil ənənələrinin və qurumlarının müxtəlif aspektləri ilə də tanış olurduq. Amerika mədəniyyətin gücünü və rəngarəngliyini hiss etməyə imkan verən tədbirlərdə iştirak edir, ölkənin simasını əks etdirən bütün müxtəlifliklər haqqında müəyyən məlumatlar alırdıq.

Vaşinqton şəhərini, tarixi abidələrini və görməli yerlərini seyr etmək və şəhəri daha yaxından öyrənmək üçün müəyyən proqramlar təşkil olunmuşdur. Bu proqramlarda iştirak edərkən biz Vaşinqtonu daha yaxından öyrənirdik.

Amerika Birləşmiş Ştatlarının paytaxtı olan Vaşinqton şəhəri özünün zəngin mədəni ənənələri ilə beynəlxalq mərkəz kimi bütün dünyada tanınmışdır. Vaşinqtonda daxili və xarici siyasət əsas fəaliyyət sahələrindəndir. Əsas Dövlət təşkilatları və federal hökumət orqanları bilvasitə Vaşinqtonda fəaliyyət göstərir. Onlar şəhərin iqtisadi və ictimai həyatında əsas rolunu oynayır. Vaşinqtonda eyni zamanda müxtəlif komponiyaların professional təşkilatların və qeyri-kommersiya strukturların ofisləri də fəaliyyət göstərir ki, onlar bilavasitə dövlət təşkilatları üçün işləyərək müxtəlif qərarların qəbul olunmasına əsaslı təsir göstərməyə çalışırlar. Şəhərdə ikinci əsas rolunu turizm oynayır.

Şəhərdə bir neçə qəzet, o cümlədən Vaşinqton post və Vaşinqton Tayms çap olunur. Əsas təhsil ocaqlarına Corctaun Universiteti, Corc Vaşinqton Universiteti, Kovarda Universiteti, Amerika Universiteti və Con Xopkinsin qabaqcıl beynəlxalq tədqiqatlar Məktəbi təşkil edir. Şəhərin tarixi abidələr sırasına Smitsonov institutu və muzeyi, Linkoln və Ceferson heykəlləri, Vaşinqtonun başlandığı Corctaun rayonu, Kapitoliya, Konqres kitabxanasının, Dövlət arxivinin və Ali məhkəmənin binaları daxildir.

Bununla da biz Amerika səfərimiz zamanı Vaşinqton görüşlərini sona vurub, İllinoys ştatına yola düşdük. Qarşıda isə bizi İllinoys, Yuta, Nyu-York ştatlarında, Şampeyn-Urbana, Çikaqo və Solt-Leyt Siti şəhərlərində maraqlı görüşlər gözləyirdi.